

УДК 336.225.67:336.741.24
JEL Classification: F38; F53; H26; H87; K34; G28
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-8-352-360>

BEPS-РЕФОРМИ ТА САНКЦІЙНИЙ ТИСК ЯК ЧИННИКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОФШОРНИХ ЮРИСДИКЦІЙ У 2025 РОЦІ

© 2025 ВОЙТОВИЧ Л. М., ІВАСИШИН Х. І.

УДК 336.225.67:336.741.24
JEL Classification: F38; F53; H26; H87; K34; G28

Войтович Л. М., Івасишин Х. І. BEPS-реформи та санкційний тиск як чинники трансформації офшорних юрисдикцій у 2025 році

У статті проаналізовано актуальні тенденції трансформації офшорних юрисдикцій під впливом міжнародних податкових реформ і геополітичних факторів у 2025 році. Особливу увагу приділено реалізації Плану дій BEPS, ініційованого ОЕСР та підтриманого країнами ЄС і США, який спрямований на боротьбу з розмиванням податкової бази та виведенням прибутків у низькоподаткові зони. Показано, що імплементація BEPS-ініціатив обмежує можливості агресивного податкового планування з боку транснаціональних корпорацій, зменшує обсяги штучного переміщення капіталів та стимулює прозорість фінансових операцій. Водночас посилення санкційного тиску після 2022 року стало додатковим інструментом переформатування світового офшорного простору. Санкційні обмеження значно скоротили роль класичних офшорів як «безпечних гаваней» для капіталу та спричинили зміну географії інвестиційних потоків. Здійснено аналіз статистичних даних щодо чистого припливу прямих іноземних інвестицій в окремі офшорні зони у 2019–2024 роках, що дозволило виявити тенденцію до зменшення концентрації капіталу у традиційних юрисдикціях (Британські Віргінські острови, Кайманові острови, Панама) та посилення ролі «серединних» фінансових центрів (Сінгапур, ОАЕ, Ірландія). Показано, що поєднання податкових реформ і санкційної політики формує нові вимоги до корпоративних структур, які змушені адаптувати бізнес-моделі до умов прозорості, комплаєнсу та обмеженого доступу до «тіньових» схем. Обґрунтовано, що у перспективі офшорні юрисдикції еволюціонуватимуть у напрямі створення гібридних фінансових центрів із частковим збереженням податкових переваг, але за умови відповідності міжнародним стандартам прозорості та урахування санкційних ризиків. Для України особливе значення має адаптація податкової політики до нових глобальних реалій, активізація участі у BEPS-процесі та врахування санкційного виміру у забезпеченні фінансової безпеки. Отримані результати мають практичну цінність для подальших досліджень у розрізі розроблення державної податкової стратегії, а також для транснаціонального бізнесу, що оперує у багаторівневому регуляторному середовищі.

Ключові слова: BEPS-реформи, офшорні юрисдикції, прями іноземні інвестиції, санкційний тиск, транснаціональні корпорації, податкове планування, фінансові потоки, міжнародна податкова політика.

Рис.: 1. Табл.: 1. Бібл.: 25.

Войтович Людмила Мирославівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналітичної економіки та міжнародної економіки, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: lyudmyla.voytovych@lnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4514-7770>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/B-2526-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57218768403>

Івасишин Христина Ігорівна – магістрант кафедри аналітичної економіки та міжнародної економіки, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

UDC 336.225.67:336.741.24
JEL Classification: F38; F53; H26; H87; K34; G28

Voytovych L. M., Ivasyshyn K. I. BEPS Reforms and Sanction Pressure as Factors in the Transformation of Offshore Jurisdictions in 2025

The article examines current trends in the transformation of offshore jurisdictions under the influence of international tax reforms and geopolitical factors in 2025. Special attention is given to the implementation of the BEPS Action Plan, initiated by the OECD and supported by the EU and the USA, aimed at combating base erosion and profit shifting to low-tax jurisdictions. It is shown that the implementation of BEPS initiatives limits the possibilities for aggressive tax planning by multinational corporations, reduces the volume of artificial capital movements, and enhances the transparency of financial operations. At the same time, the intensification of sanction pressure after 2022 has become an additional tool for reshaping the global offshore space. Sanction restrictions have significantly reduced the role of traditional offshore centers as «safe havens» for capital and have led to a change in the geography of investment flows. An analysis of statistical data on the net inflow of foreign direct investment into specific offshore zones from 2019 to 2024 was conducted, which revealed a trend of decreasing capital concentration in traditional jurisdictions (British Virgin Islands, Cayman Islands, Panama) and strengthening the role of «mid-tier» financial centers (Singapore, UAE, Ireland). It is demonstrated that the combination of tax reforms and sanctions policy creates new requirements for corporate structures, which must adapt their business models to conditions of transparency, compliance, and limited access to shadow schemes. It is argued that, prospectively, offshore jurisdictions will evolve towards the creation of hybrid financial centers with partial retention of tax advantages, provided they comply with international transparency standards and account for sanctions risks. For Ukraine, adapting tax policy to new global realities, increasing participation in the BEPS process, and taking into account the sanctions dimension in ensuring financial security are of particular importance. The results obtained have practical value for further research in the development of a national tax strategy, as well as for transnational businesses operating in a multi-level regulatory environment.

Keywords: BEPS reforms, offshore jurisdictions, foreign direct investment, sanctions pressure, transnational corporations, tax planning, financial flows, international tax policy.

Fig.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 25.

Voytovych Lyudmyla M. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Professor of the Department of Analytical Economy and International Economics, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

E-mail: lyudmyla.voytovych@lnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4514-7770>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/B-2526-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57218768403>

Ivasyshyn Khrystyna I. – Master's Student of the Department of Analytical Economy and International Economics, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

У сучасних умовах глобалізації міжнародні фінансові потоки зазнають суттєвих змін під впливом реформ, спрямованих на боротьбу з розмиванням податкової бази та виведенням прибутку з-під оподаткування. Традиційна роль офшорних юрисдикцій як інструменту податкової оптимізації та приховування капіталу поступово трансформується, що зумовлює перегляд моделей їх функціонування та взаємодії зі світовою економічною системою. Впровадження міжнародних стандартів прозорості, автоматичного обміну податковою інформацією, глобального мінімального податку, а також зростання політичних і економічних ризиків через санкційні обмеження формують нові умови для діяльності транснаціонального бізнесу та фінансових інститутів.

На початку 2000-х років офшорні юрисдикції розглядалися як інструмент оптимізації податкових зобов'язань та збереження капіталу поза межами національних регуляторних систем. Простота реєстрації компаній у таких центрах, як Сейшельські острови, Беліз чи Кайманові острови, у поєднанні з низькими витратами на обслуговування та обмеженою прозорістю фінансової діяльності забезпечували їх високу привабливість для бізнесу та інвесторів. Однак подальший розвиток світової економіки засвідчив зростаючий вплив геополітичних чинників, посилення міжнародної конкуренції, поширення глобальних кризових явищ та прискорення технологічних змін, що зумовило трансформацію функціонування офшорного сектора. На тлі гучних витоків даних, таких як Panama Papers чи Pandora Papers, офшори потрапили під приціл не лише журналістських розслідувань, а й урядів, міжнародних організацій та податкових служб [14]. Виникає запит на прозорість, відповідальність, справедливність. Епоха повної анонімності бенефіціарів поступово відходить у минуле.

До цього додаються і нові виклики: зростання кількості санкцій, геополітична поляризація, дедалі жорсткіші правила фінансового комплаєнсу. Бізнес усе частіше замислюється не лише над тим, де ви-

гідно реєструвати компанію, а і як це вплине на доступ до банків, партнерів, міжнародних ринків. Усе частіше офшорні структури оцінюються не лише з погляду податкової ефективності, а як складова довгострокової стратегії з високими регуляторними, фінансовими та репутаційними ризиками.

Станом на 2025 рік глобальний ландшафт фінансових юрисдикцій зазнає суттєвих змін. Одні юрисдикції втрачають привабливість через тиск з боку міжнародних організацій, інші – адаптуються і змінюють модель функціонування. А хтось і зовсім шукає «золоту середину» між класичним офшором і відкритою податковою політикою.

У сучасній науковій літературі питання трансформації офшорних юрисдикцій, міжнародних податкових реформ та санкційного тиску привертає дедалі більшу увагу дослідників як в Україні, так і за кордоном. Поглиблення глобалізаційних процесів, цифровізація фінансових потоків, посилення санкційної політики після 2014 р. та особливо після початку повномасштабної війни в Україні у 2022 р. актуалізувало дослідження ролі офшорних юрисдикцій у забезпеченні непрозорих фінансових операцій і пошуку шляхів їх обходу. Це створює багатомірне поле наукового аналізу для українських і зарубіжних учених, де поєднуються економічні, правові та політичні підходи.

Серед зарубіжних дослідників варто зазначити роботи Г. Цукмана, Т. Торслова та Л. Віра, які на основі емпіричних даних доводять, що значна частка прибутків транснаціональних корпорацій систематично переміщується в офшорні юрисдикції [21]. У працях М. Деверо та І. Веллі розглядаються наслідки впровадження глобального мінімального податку (Pillar II) для низькоподаткових юрисдикцій і потенційна переорієнтація їхніх бізнес-моделей [11].

Українські науковці також активно досліджують питання офшоризації та міжнародного податкового регулювання. Зокрема, О. П. Подра та Х. Б. Стамбульська вивчають значення офшорних

юрисдикцій як інструменту мінімізації податкового навантаження [1]. Водночас Г. О. Шамборовський аналізує використання офшорних схем та операцій, визначаючи специфічні характеристики офшорного бізнесу і можливості застосування офшорних схем у податковому плануванні (Шамборовський Г. О.).

Важливим напрямом сучасних досліджень є оцінка впливу санкцій на міжнародні фінансові відносини. Так, у працях Р. Портеса та К. Гурієва обґрунтовується теза про те, що санкційна політика не лише обмежує доступ окремих країн та компаній до глобальних фінансових ринків, але й стимулює розвиток альтернативних інфраструктур і посилює роль регіональних фінансових центрів. Для України ці аспекти особливо важливі з огляду на необхідність боротьби з офшорними схемами, які можуть використовуватись для обходу санкцій.

Таким чином, аналіз літератури свідчить, що зарубіжні автори переважно концентруються на кількісному вимірюванні масштабів офшоризації та оцінці ефективності BEPS-реформ, тоді як українські вчені акцентують увагу на питаннях імплементації міжнародних стандартів і впливу санкційної політики на національну економіку. Водночас комплексних досліджень, що інтегрують ці два чинники у контексті трансформації офшорних юрисдикцій у 2025 році, наразі обмаль, що й визначає наукову новизну та практичну значущість обраної теми.

Мета статті полягає в аналізі ролі глобальних ініціатив, таких як BEPS, у трансформації офшорних юрисдикцій, дослідженні впливу санкційної політики на трансформацію офшорних юрисдикцій, виявленні ключових тенденцій їх розвитку та визначенні наслідків для глобальної фінансової системи й економік країн-учасниць міжнародних фінансових відносин.

Для написання статті використано комбінований підхід до дослідження, що поєднує сукупність наукових методів, а саме: діалектичний (застосовано для розкриття сутності й динаміки процесів реформування міжнародного податкового простору та їхнього взаємозв'язку із санкційними механізмами); аналізу та синтезу (для систематизації наукових підходів до трактування ролі офшорних юрисдикцій у глобальній економіці та визначення основних тенденцій їх трансформації); історико-логічний (дозволив простежити еволюцію інституційних змін у сфері міжнародного оподаткування, зокрема реалізацію Плану дій BEPS та посилення контролю над юрисдикціями із пільговим режимом оподаткування); порівняльний (для

виявлення відмінностей у підходах до регулювання офшорних центрів у різних країнах та інтеграційних об'єднаннях, зокрема в ЄС, США та ОЕСР); статистичні методи (для оцінки змін у потоках прямих іноземних інвестицій, динаміці офшорного капіталу та показниках податкових надходжень).

Проведено огляд наукових публікацій, аналітичних звітів міжнародних організацій, нормативно-правових актів, а також публікацій провідних економічних видань. Особливу увагу приділено джерелам, які висвітлюють наслідки впровадження плану дій BEPS, глобального мінімального податку та санкційної політики. У роботі використано звіти таких інституцій, як ОЕСР, МВФ, Світовий банк, Tax Justice Network, UNCTAD, а також спеціалізовані огляди Deloitte, EY, KPMG та PwC.

Згідно з Міжнародним валютним фондом (МВФ), офшорні фінансові центри (ОФЦ) – це юрисдикції, в яких значна частина фінансових операцій ведеться з нерезидентами, активи і зобов'язання суттєво непропорційні до економічного масштабу офшорного центру, а фінансові установи здебільшого контролюють іноземні власники; ОФЦ часто пропонують низьке оподаткування, пом'якшене регулювання, банківську таємницю й анонімність [12].

Класичні офшори впродовж десятиліть функціонували у відносно автономному світі: низькі податки, мінімальні вимоги до звітності, повна конфіденційність. Але ситуація почала змінюватися ще задовго до 2025 року – і головним каталізатором стали міжнародні ініціативи з боку ОЕСР, ЄС, FATF та інших організацій, які поставили за мету зробити глобальну фінансову систему прозорішою, менш зручною для відмивання коштів та ухилення від оподаткування, підвищити контроль за її функціонуванням.

Сучасний стан офшорних компаній свідчить про кардинальні зміни, унаслідок чого він втратив той безтурботний характер, що був притаманний йому ще десять років тому. Те, що раніше асоціювалося з максимальною свободою, конфіденційністю і мінімумом державного втручання, нині дедалі більше нагадує зону підвищеної турбулентності. І хоча саме поняття «офшору» не зникло, його зміст і функціонал суттєво трансформувалися.

Перш за все, офшорна юрисдикція більше не гарантує повної анонімності. У більшості країн запроваджено реєстри кінцевих бенефіціарів, які часто відкриті для державних структур або навіть широкої громадськості. Банки, платіжні системи та інвестори з недовірою ставляться до компаній із юрисдикцій, які вважаються «непрозорими»

або знаходяться у санкційних списках. Змінюється і саме ставлення до структури компанії – сьогодні недостатньо просто зареєструвати фірму на території ОФЦ, щоб вести легальний міжнародний бізнес.

Станом на 2025 рік понад 170 юрисдикцій підписали Багатосторонню конвенцію про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах, яка є основним інструментом для реалізації стандарту автоматичного обміну фінансовою інформацією (CRS) [10].

До того ж понад 70 країн запровадили публічні реєстри бенефіціарів, зокрема Велика Британія та країни ЄС. Однак деякі офшорні юрисдикції, такі як Британські Віргінські Острови (BVI) та Кайманові Острови, оголосили про поступовий перехід до публічності під тиском міжнародних партнерів [18].

Також значно посилився тиск з боку комплаєнс-процедур. Компанії, пов'язані з офшорами, змушені доводити економічну доцільність

свого існування: надавати документи про фізичну присутність (офіси, персонал), про ведення діяльності, платити мінімальні податки. У багатьох випадках доводиться змінювати або структуру компанії, або обирати нову юрисдикцію, яка відповідає сучасним стандартам прозорості, але все ще пропонує податкові пільги.

Ще один важливий аспект – втрата банківської доступності. У 2025 році банки дедалі частіше відмовляють у відкритті рахунків компаніям з офшорною реєстрацією, навіть якщо ці компанії формально не порушують закон. Зокрема, юрисдикції, що фігурують у «чорних» або «сірих» списках FATF, ОЕСР чи ЄС, вважаються проблемними – з точки зору ризику відмивання коштів, фінансування тероризму чи ухилення від податків (табл. 1). Це означає, що без доступу до нормального фінансового обслуговування офшор втрачає значну частину своєї функціональності.

Таблиця 1

Порівняльна динаміка офшорів у чорному списку ЄС та ПІІ в офшори на 2018–2024 рр.

Рік	Кількість офшорів у чорному списку ЄС	Обсяг ПІІ в офшори (млрд дол. США)	Основні країни-одержувачі ПІІ
2018	5	200	Британські Віргінські Острови, Кайманові Острови, Сейшели
2019	15	180	Британські Віргінські Острови, Кайманові Острови, Сейшели, Ангілья
2020	12	150	Британські Віргінські Острови, Кайманові Острови, Сейшели, Самоа
2021	9	130	Британські Віргінські Острови, Кайманові Острови, Сейшели
2022	12	120	Британські Віргінські Острови, Кайманові Острови, Сейшели, Тринідад і Тобаго
2023	16	110	Британські Віргінські Острови, Кайманові Острови, Сейшели
2024	11	100	Британські Віргінські Острови, Кайманові Острови, Сейшели, Панама

Джерело: складено авторами на основі даних [5; 8].

Станом на середину 2025 року, 11 юрисдикцій залишаються у «чорному списку» Європейського Союзу як такі, що не співпрацюють у податкових питаннях. Серед них: Панама, Тринідад і Тобаго, Самоа, Антигуа і Барбуда, Фіджі, Гуам, росія, Вануату, Палау та ін. [6].

У 2013 році Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) започаткувала ініціативу BEPS – боротьбу з розмиванням податкової бази та переміщенням прибутків у юрисдикції з низькими податковими ставками. Станом на

2025 рік до BEPS Inclusive Framework приєдналися 145 країн. Запроваджено мінімальний глобальний податок у розмірі 15% для великих корпорацій – так звану модель Pillar Two.

Транснаціональні компанії тепер зобов'язані звітувати про розподіл прибутків за країнами, що унеможливорює просте «перекачування» прибутків в офшори. Отже, зараз недостатньо просто зареєструвати офшорну компанію – потрібно мати реальну присутність, вести діяльність і мати обґрунтовану бізнес-модель [3; 15].

У 2014 році ОЕСР запровадила ініціативу CRS (Common Reporting Standard) – систему автоматичного обміну податковою інформацією між країнами-учасницями. Це означає, що якщо громадянин України відкриває банківський рахунок до прикладу на Кайманових островах, інформація про це автоматично передається до Державної податкової служби України. Банки, фінансові установи та навіть трасти зобов'язані ідентифікувати кінцевих бенефіціарів своїх клієнтів. Станом на 2025 рік CRS діє у 123 країнах, включно з багатьма класичними офшорними зонами. Отже, анонімність банківських рахунків вже не гарантується, і використовувати офшори для приховування активів стає все більш ризиковано [4].

Ініціативи з протидії відмиванню коштів (Anti-Money Laundering, AML) та фінансуванню тероризму (Counter Financing of Terrorism, CFT) стали ще одним чинником тиску на офшори. Головною міжнародною організацією в цій сфері є Група розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (Financial Action Task Force, FATF), яка регулярно оновлює «сірі» та «чорні» списки країн, що не відповідають вимогам фінансової прозорості. Потрапання до такого списку призводить до блокування міжнародних транзакцій із відповідною юрисдикцією, ускладнень у відкритті банківських рахунків через посилені вимоги комплаєнсу, а також створює серйозні репутаційні ризики для компаній, пов'язаних із цими країнами. Через це офшорні юрисдикції змушені або реформувати своє законодавство, або втрачати бізнес.

Якщо ініціативи типу BEPS і CRS – це про системні зміни, то санкції – це про тиск тут і зараз. Геополітичні потрясіння останніх років, зокрема повномасштабне вторгнення росії в Україну у 2022 році, радикально змінили ставлення до офшорів не тільки з точки зору податкової прозорості, а й з позиції національної безпеки, політичного впливу та економічної відповідальності.

У 2025 році санкції стали фінансовою зброєю, яка не просто блокує активи окремих осіб чи компаній, а змінює поведінку цілих юрисдикцій і фінансових систем. Один із найяскравіших прикладів – масштабне замороження активів російських фізичних та юридичних осіб. Після 2022 року понад 300 млрд доларів активів, що були пов'язані з офшорними структурами громадян і компаній із підсанкційних країн, були заморожені або заблоковані в рамках міжнародних рішень [7].

У 2025 році санкції перестали бути тимчасовим інструментом тиску й стали постійним фоном, що вимагає від офшорів прозорості, санкційної

стійкості та відкритого доступу до банків і контролюючих органів. Бізнес повинен враховувати не лише податкові, а й геополітичні ризики при виборі юрисдикції, і навіть компанії, які не підпадають під санкції, можуть зіткнутися з відмовами через «юрисдикційний ризик», адже офшор сьогодні – це не лише питання податків, а репутації і глобальної стабільності.

Після 2022 року банки та фінансові установи у багатьох країнах почали масово закривати рахунки офшорних компаній, які були безпосередньо або опосередковано пов'язані з громадянами або резидентами країн, що потрапили під санкції. Вони також запровадили практику «відмови за країною походження»: навіть компанії з юрисдикцій, таких як Беліз або Сейшельські острови, могли отримати відмову у відкритті рахунку, навіть якщо їхній бізнес був цілком легальним. Крім того, значно посилюються вимоги до процедур «Знай свого клієнта» (Know Your Customer, KYC) та протидії відмиванню грошей (AML), зокрема щодо підтвердження джерел походження коштів [13].

Класичні офшорні зони опинилися на роздоріжжі: або реформуватись, або втратити довіру міжнародної спільноти, банків і самих клієнтів. У 2025 році більшість із них вже прийняли нову реальність та активно оновлюють законодавство, намагаючись зберегти статус привабливих юрисдикцій, але в межах глобальних стандартів прозорості та комплаєнсу.

У відповідь на ці виклики деякі компанії почали шукати альтернативу у вигляді так званих «onshore-offshore» стратегій – тобто поєднання прозорих, але податково лояльних юрисдикцій з ефективною структурою бізнесу. Такий підхід дає змогу зберегти певні фінансові вигоди без порушення законодавства та з меншими репутаційними ризиками.

У 2025 році офшор – це вже не «прогалина» в системі, а частина глобальної гри, де правила диктують не тільки економіка, а й політика, право, комплаєнс і репутація. І ті гравці, які не пристосувалися до нової реальності, вимушені або вийти з гри, або кардинально змінити свої стратегії.

На рис. 1 наведено надходження прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в офшорні зони за 2019–2023 роки. Упродовж 2019–2023 рр. динаміка прямих іноземних інвестицій у ключові офшорні центри свідчила про зміну пріоритетів інвесторів і перерозподіл капіталу на глобальному рівні. Найвищі та стабільно зростаючі обсяги чистого припливу ПІІ демонстрували Сінгапур та Гонконг, що свідчить про високий рівень дові-

ри з боку глобальних інвесторів, наявність розвинутої фінансової інфраструктури, сприятливого регуляторного середовища та передбачуваної податкової політики. Водночас зросла інвестиційна привабливість Кайманових островів та Об'єднаних Арабських Еміратів, що пов'язано з лібералізацією фінансової політики та зростаючим економічним потенціалом цих юрисдикцій. Після коливань у 2020–2021 роках позитивну динаміку відновили Люксембург і Швейцарія. У випадку Нідерландів, незважаючи на їхню історичну роль як посередницької юрисдикції в транснаціональних інвести-

ційних потоках, негативні значення ПІІ вказують на переорієнтацію капіталу, зумовлену змінами в податковому законодавстві та посиленням вимог до економічної присутності компаній. Зменшення масштабів використання «транзитних» схем через окремі європейські офшори є прямим результатом глобальних ініціатив, таких як план від ОЕСР, автоматичний обмін фінансовою інформацією (CRS), а також вимог щодо прозорості кінцевих бенефіціарів. Загалом, спостерігається тенденція до переміщення капіталу в юрисдикції з вищим рівнем прозорості, стабільності та глобального визнання.

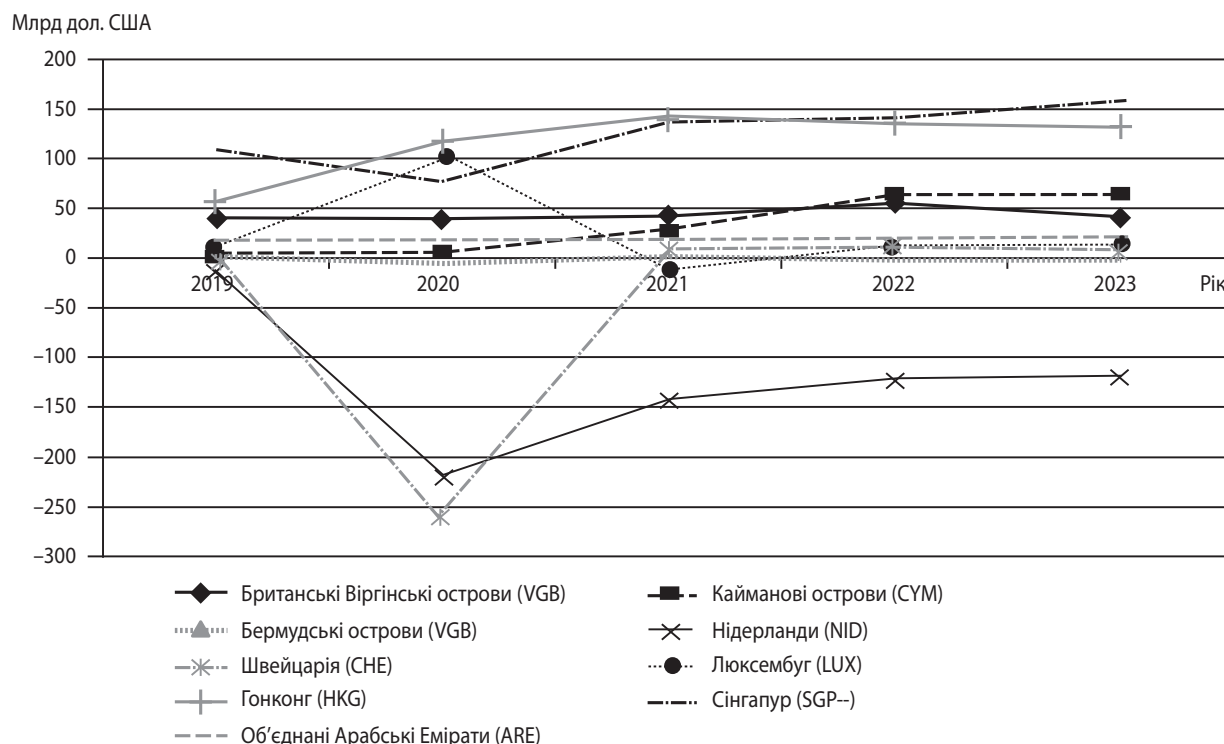

Рис. 1. Прямі іноземні інвестиції (чистий приплив) в офшорні зони за 2019–2023 роки

Джерело: складено авторами на основі джерела [24].

Система офшорів стоїть на порозі нової ери, де класичні практики анонімності та мінімізації податків відходять у минуле, а головним викликом стає баланс між прозорістю, легальністю та гнучкістю бізнес-моделей.

Відкритість інформації про кінцевих власників (UBO – Ultimate Beneficial Owners) стала ключовою вимогою до офшорних зон. Більшість офшорних юрисдикцій (Британські Віргінські острови, Кайманові острови, Бермудські острови, Сейшельські острови, Ангілья, Монтсеррат) уже створили централізовані реєстри, хоч і не повністю публічні – доступ до них мають податкові та правоохоронні органи [9; 22; 23].

Згідно з даними OECD, у 2022 році понад 123 мільйони фінансових рахунків на суму понад 12 трильйонів євро були передані між юрисдикці-

ями в рамках автоматичного обміну інформацією (AEOI/CRS). Водночас ЕУ фіксує значне скорочення депозитів у традиційних офшорах, а 82 % учасників опитування Deloitte очікують посилення вимог до податкової прозорості у найближчі роки [19].

Отже, світ офшорів у 2025 році – це не просто перелік юрисдикцій із низькими податками. Це складна мережа, де кожна територія – це унікальний комплекс правил, ризиків і можливостей. Після масштабних реформ, санкційного тиску та міжнародних ініціатив, картина фінансових гаваней радикально змінилася. Хто ж опинився у виграші, а хто – в аутсайдерах?

За останні роки Об'єднані Арабські Емірати трансформувалися з класичного офшору в потужний фінансовий хаб з прозорою системою, корпоративним податком і вимогами до економічної при-

сутності компаній, що зробило країну привабливою для бізнесу, особливо в ІТ, фінансах і торгівлі [17]. Кіпр, хоч і втрачає статус податкової гавані для великих корпорацій через тиск ЄС, залишається популярним серед малих і середніх підприємств завдяки розвиненій інфраструктурі, європейському праву та системі пільг [25]. Британські Віргінські Острови активно реформують законодавство, вводять публічні реєстри та підвищують вимоги до присутності бізнесу, зберігаючи свою роль прозорого офшору для інвесторів, які цінують гнучкість і доступ до англосаксонської юрисдикції [2]. НАТОмість Панама зазнала значних втрат через слабку співпрацю в санкційному і податковому контролі, що призвело до втрати репутації та закриття багатьох міжнародних банків [16]. Беліз й Сент-Вінсент і Гренадіни втратили популярність через обмеження міжнародних фінансових установ, викликані недостатньою прозорістю. Кайманові острови, хоча й залишаються важливою юрисдикцією для фондів і фінансових послуг, втрачають клієнтів через високу вартість дотримання нових вимог і загальний тренд на прозорість.

Новими гравцями на ринку стали Грузія, Естонія та Португалія – країни, що хоч і не є класичними офшорами, пропонують вигідні умови для міжнародного бізнесу, зокрема низькі податки, цифрові сервіси та прості процедури реєстрації, приваблюючи тих, хто цінує легальність і доступ до європейського ринку [20].

Після десятиліть відносної безконтрольності класичні офшорні юрисдикції зазнали суттєвих реформ під впливом міжнародних ініціатив, таких як BEPS та CRS, а також унаслідок впровадження санкцій. Сучасний світ спрямовується до створення більш прозорих і регульованих фінансових структур, які забезпечують не лише податкову оптимізацію, а й дотримання правових норм і підвищену відповідальність. Реєстри бенефіціарів, автоматичний обмін інформацією та посилені фінансова звітність унеможливили анонімність компаній у багатьох офшорних юрисдикціях. Це зміцнює довіру інвесторів, банків і регуляторів, а також знижує ризики репутаційних втрат для бізнесу. Обмеження доступу до банківських послуг, замороження активів і блокування транзакцій змушують бізнес ретельно оцінювати юрисдикції, з якими він працює. Офшори, які не адаптуються до нових правил, втрачають конкурентоспроможність. Юрисдикції і бізнеси, які швидко реагують на зміни у глобальному регулюванні, вибудовують прозорі структури і використовують технології, зможуть не тільки зберегти конкурентні переваги,

а й розвиватися в умовах жорстких міжнародних стандартів.

Отже, сучасні офшорні центри – це прозорі та технологічно просунуті юрисдикції, які не лише відповідають викликам глобалізації та регуляторного тиску, а й пропонують нові можливості для легального міжнародного бізнесу. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Подра О. П., Стамбульська Х. Б. Офшорні юрисдикції як інструмент мінімізації податкового навантаження. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2022. № 1 (7). С. 167–176. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/jun/28249/220373menedzhment-167-176.pdf>
2. British Virgin Islands. URL: <https://bvi.org.uk/bvifsc-announces-launch-of-beneficial-ownership-regime/>
3. Deloitte. URL: <https://www.deloitte.com/ie/en/services/tax/research/oecd-inclusive-framework-publishes-pillar-two-global-minimum-tax.html>
4. Dentons. URL: <https://www.dentons.com/en/insights/articles/2024/june/20/automatic-exchange-of-information-regarding-financial-accounts-with-ukraine>
5. EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes – Consilium. URL: EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes - Consilium
6. European Council. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/02/18/taxation-member-states-update-eu-list-of-non-cooperative-tax-jurisdictions/>
7. European Pravda. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/eng/news/2023/08/31/7168545/>
8. FDI in Figures, October 2024 (EN). URL: [oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/10/fdi-in-figures-october-2024_faad0bae/fcdc2fb2-en.pdf](https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/10/fdi-in-figures-october-2024_faad0bae/fcdc2fb2-en.pdf)
9. G20 & Corporate Transparency. URL: <https://www.transparency.org/en/news/g20-beneficial-ownership-transparency-high-level-principles-ten-years-on>
10. Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes, OECD. URL: <https://www.oecd.org/en/networks/global-forum-tax-transparency/news-events/2025/bolivia-becomes-the-172nd-member-of-the-global-forum.html>
11. Devereux M. P., Auerbach A. J., Keen M., Oosterhuis P., Schön W., Vella J. *Taxing Profit in a Global Economy*. Oxford : Oxford University Centre for Business Taxation, 2021. DOI: <https://doi.org/10.1093/oso/9780198808060.001.0001>
12. Offshore financial centers. IMF Background Paper. URL: <https://www.imf.org/external/np/mae/oshore/2000/eng/back.htm/en-en/role.htm>

13. Offshorix. URL: <https://www.offshorix.com/kyc-aml>
 14. Panama Papers. URL: <https://www.britannica.com/money/Panama-Papers>
 15. Regfollower. URL: <https://regfollower.com/oecd-highlights-progress-and-burden-reduction-on-beps-standards/>
 16. Reuters Panama. URL: <https://www.reuters.com/markets/commodities/panama-vessel-registry-says-it-is-not-haven-sanctions-evasion-2025-02-12/>
 17. Reuters. URL: <https://www.reuters.com/world/middle-east/abu-dhabis-financial-hub-reports-42-surge-active-companies-2025-09-08/>
 18. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2025/feb/04/british-virgin-islands-accused-of-shameful-attempt-to-avoid-financial-crackdown>
 19. The OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development). URL: <https://www.oecd.org/en/topics/tax-transparency-and-international-cooperation.html>
 20. Top Jurisdictions for Digital Nomad Company Formation in 2025. URL: <https://www.openaeuropeancompany.com/blog/company-formation-for-digital-nomads/>
 21. Torslov T. R., Wier L. S., Zucman G. The missing profits of nations. *Review of Economic Studies*. 2022. Vol. 89. No. 3. P. 1499–1534. URL: <https://ouci.dntb.gov.ua/en/works/4KXmzgo/?utm>
 22. Transparency International. URL: <https://www.transparency.org/en/news/eu-beneficial-ownership-registers-public-access-data-availability-progress-2021>
 23. Uniwide. URL: <https://www.uniwide.com/news/seychelles-expands-access-to-beneficial-ownership-information/>
 24. World Bank Group. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?end=2024&start=1970&view=chart>
 25. WTS Cyprus. URL: <https://wtscyprus.com/cyprus-tightens-tax-rules-on-low-tax-and-blacklisted-jurisdictions/>
- REFERENCES**
- British Virgin Islands. (n.d.). <https://bvi.org.uk/bvi-fsc-announces-launch-of-beneficial-ownership-regime/>
- Deloitte. (n.d.). <https://www.deloitte.com/ie/en/services/tax/research/oecd-inclusive-framework-publishes-pillar-two-global-minimum-tax.html>
- Dentons. (2024, June 20). <https://www.dentons.com/en/insights/articles/2024/june/20/automatic-exchange-of-information-regarding-financial-accounts-with-ukraine>
- Devereux, M. P., Auerbach, A. J., Keen, M., Oosterhuis, P., Schön, W., & Vella, J. (2021). *Taxing profit in a global economy*. Oxford University Centre for Business Taxation. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198808060.001.0001>
- EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes – Consilium. (n.d.). EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes - Consilium
- European Council. (2025, February 18). <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/02/18/taxation-member-states-update-eu-list-of-non-cooperative-tax-jurisdictions/>
- European Pravda. (2023, August 31). <https://www.eurointegration.com.ua/eng/news/2023/08/31/7168545/>
- FDI in Figures, October 2024 (EN). (2024, October). https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/10/fdi-in-figures-october-2024_faad0bae/fcdc2fb2-en.pdf
- G20 & Corporate Transparency. (n.d.). <https://www.transparency.org/en/news/g20-beneficial-ownership-transparency-high-level-principles-ten-years-on>
- Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes, OECD. (n.d.). <https://www.oecd.org/en/networks/global-forum-tax-transparency/news-events/2025/bolivia-becomes-the-172nd-member-of-the-global-forum.html>
- The Guardian. (2025, February 4). <https://www.theguardian.com/world/2025/feb/04/british-virgin-islands-accused-of-shameful-attempt-to-avoid-financial-crackdown>
- The OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development). (n.d.). <https://www.oecd.org/en/topics/tax-transparency-and-international-cooperation.html>
- Offshore financial centers. IMF Background Paper. (n.d.). <https://www.imf.org/external/np/mae/oshore/2000/eng/back.htm/en-en/role.htm>
- Offshorix. (n.d.). <https://www.offshorix.com/kyc-aml>
- Panama Papers. (n.d.). <https://www.britannica.com/money/Panama-Papers>
- Podra, O. P., & Stambulska, Kh. B. (2022). Ofshorni yurysdyksii yak instrument minimizatsii podatkovoho navantazhennia [Offshore jurisdictions as a tool to minimize the tax burden]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku*, 1(7), 167–176. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/jun/28249/220373menedzhment-167-176.pdf>
- Regfollower. (n.d.). <https://regfollower.com/oecd-highlights-progress-and-burden-reduction-on-beps-standards/>
- Reuters. (2025, September 8). <https://www.reuters.com/world/middle-east/abu-dhabis-financial-hub-reports-42-surge-active-companies-2025-09-08/>
- Reuters Panama. (2025, February 12). <https://www.reuters.com/markets/commodities/panama-vessel-registry-says-it-is-not-haven-sanctions-evasion-2025-02-12/>
- Top Jurisdictions for Digital Nomad Company Formation in 2025. (n.d.). <https://www.openaeuropeancompany.com/blog/company-formation-for-digital-nomads/>
- Torslov, T. R., Wier, L. S., & Zucman, G. (2022). The missing profits of nations. *Review of Economic Studies*,

89(3), 1499–1534. <https://ouci.dntb.gov.ua/en/works/4KXmzgoI/?utm>

Transparency International. (n.d.). <https://www.transparency.org/en/news/eu-beneficial-ownership-registers-public-access-data-availability-progress-2021>

Uniwide. (n.d.). <https://www.uniwide.com/news/seychelles-expands-access-to-beneficial-ownership-information/>

WTS Cyprus. (n.d.). <https://wtscyprus.com/cyprus-tightens-tax-rules-on-low-tax-and-blacklisted-jurisdictions>

World Bank Group. (n.d.). <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?end=2024&start=1970&view=chart>

UDC 336.7:336.748.2:338.45

JEL Classification: F13; F31; H25

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-8-360-370>

FISCAL RESILIENCE AMID EXCHANGE RATE FLUCTUATIONS: THE CASE OF TAXATION IN FOREIGN ECONOMIC OPERATIONS

© 2025 KORNEEV V. V., RUDYK N. V., KHMEL N. B.

UDC 336.7:336.748.2:338.45

JEL Classification: F13; F31; H25

Korneev V. V., Rudyk N. V., Khmel N. B. Fiscal Resilience amid Exchange Rate Fluctuations: The Case of Taxation in Foreign Economic Operations

The article examines the effect of currency fluctuations on the mechanisms of taxing foreign economic transactions in Ukraine. The aim of the study is to evaluate the role of customs payments in shaping the revenue component of Ukraine's consolidated budget for 2020–2024, analyse how exchange rate volatility influences the accrual and payment of VAT on imports, identify the implications of crisis shocks for customs taxation, forecast tax earnings from key customs payments for 2025–2026 under baseline, optimistic, and pessimistic scenarios, and develop practical recommendations to enhance the fiscal sustainability of tax revenues amid currency fluctuations. The results indicated that customs payments declined by 36.2% in 2022, compared to the previous year due to reduced imports and the introduction of customs benefits. In 2023–2024, there was a gradual recovery driven by strengthened customs administration. An analysis of VAT on imports revealed a direct relationship with the USD/UAH exchange rate: every 1% increase in the US Dollar exchange rate resulted in an average revenue increase of 0.6%. The baseline forecast assumes an exchange rate of UAH/USD 45.19 by the end of 2025 and UAH/USD 47.00 in 2026, leading to VAT revenues from imports rising to UAH 593.2 billion in 2025 and UAH 753.4 billion in 2026. Optimistic and pessimistic scenarios illustrated how varying rates of devaluation could affect fiscal indicators and actual trade volumes. Based on these findings, recommendations were made, including supporting the expected exchange rate through efficient monetary policy, implementing automatic VAT refunds to exporters, adopting the reverse charge mechanism in B2B transactions, expanding the use of currency hedging tools, and digitalising customs and tax administration. These measures aim to enhance fiscal sustainability, increase tax revenues, and bolster Ukraine's economic security amid global financial market volatility.

Keywords: fiscal resilience, exchange rate fluctuations, foreign economic activity, taxes, customs payments, forecasting of tax revenues.

Fig.: 3. **Tabl.:** 4. **Bibl.:** 20.

Korneev Volodymyr V. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Professor of the Department of Finance named after V. M. Fedosov, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (54/1 Beresteiskyi Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: volodymyr_korneev@kneu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0654-5311>

Rudyk Nataliia V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance named after V. M. Fedosov, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (54/1 Beresteiskyi Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: rudyk.nataliia@kneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4367-0392>

Researcher ID: P-8708-2018

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203370416>

Khmel Nazar B. – Chief Dealer, Department of Capital Markets, Raiffeisen Bank JSC (4A General Almazov Str., Kyiv, 01011, Ukraine)

E-mail: nazarkhmel05@gmail.com